

генетикою, біологією й біохімією (наприклад, *biocycle* – біоцикл, *aglycosilation* – аглікозилірування); 2) диференціація, яка стає можливою завдяки формуванню в місцях дотику нових наук із власними термінологіями, таких як біохімія, гістологія, травматологія, токсикологія, інфектологія, тощо; 3) інтернаціоналізація, що реалізується через терміни з греко-латинською основою (наприклад, *automatic ventilating machine* – апарат для штучної вентиляції легень); 4) уніфікація, яка досягається в результаті таких видів діяльності, як термінографія, стандартизація; 5) економія, що реалізується за допомогою абрєвіації, скорочення шляхом символів; введення в текст немовних засобів номінації – формул (наприклад, *IT (immunotherapy)* – імунотерапія) період.

За своєю будовою та структурою медичні терміни поділяють на такі види: 1) прості, що складаються з одного слова (наприклад, *allergy*); 2) складні, які складаються з двох слів і пишуться разом або через дефіс (наприклад, *nurse-technician*); 3) терміни-словосполучення, що складаються з декількох компонентів (наприклад, *internal cardiac massage*).

Характерною рисою англійської медичної термінології є наявність численних термінів-епонімів. Обов'язковим складником терміна-епоніма є власна назва, яка під час перекладу українською мовою зазвичай транскрибується (*Lyme disease* – хвороба Лайма) або транслітерується (*Addison's anemia* – анемія Аддісона).

У сучасній англійській медичній терміносистемі неправильні дієслова германського походження у функції термінів виражають спеціальні поняття: дії фізіологічного процесу чи стану (*cut*-прорізуватися (про зуби); *bear*- народжувати; *hurt*- боліти); дії медичної процедури (*burn*- припікати; *draw*-видаляти "(зуб); *freeze* знеболювати; дії, що сприймаються за допомогою органів чуттів (*feel*-відчувати, почувати; сприймати; переміщення або знаходження в просторі чи в часі (*spread* розповсюджуватися (наприклад, про захворювання). Досліджувані твірні основи кореневих дієслів медичних термінів набули термінологічного значення внаслідок семантичного розвитку дієслів загальноживаної лексики, метафоричного і метонімічного перенесень значень, наприклад: *hear* - чути, мати слух (побутове) і *hear* - відчувати і сприймати звук, як протиставлення відчуттю і сприйняттю вібрації (наукове); *beat* -бити, ударяти і *beat*- пульсувати (медичне); *feel*-почувати, сприймати дотиком і *feel*-пальпувати (медичне).

Аналізуючи головні способи словотворення термінів у галузі медицини, ми дійшли висновків, що для англійської медичної лексики характерні такі способи термінотворення: безафіксний, афіксальний, складання основ та створення термінологічних словосполучень

Англійська медична термінологія є складною динамічною системою, що має чіткі межі в лексичній системі англійської мови. Медична термінологія є значною складовою сучасної наукової мови, тому вона потребує подальшого вивчення.

Цуркан Т.Г.

ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧНІ ЄДНОСТІ В СТРУКТУРІ МОВИ

Новоселицький медичний коледж

Вищий державний навчальний заклад України

«Буковинський державний медичний університет»

Як і будь-яка система, лексико-семантична система базується на відношеннях, найголовнішими серед яких є парадигматичні, синтагматичні та епідигматичні. В даному випадку нас цікавлять парадигматичні відношення в лексико-семантичній системі – відношення між словами і групами слів на основі спільності або протилежності їх значень. Слова, як фонемі, морфемі та конструкції знаходяться між собою в різних опозиціях і об'єднуються в різні парадигми.

Найбільшим парадигматичним об'єднанням є *лексико-семантичне поле* — сукупність лексичних одиниць, які об'єднані спільністю змісту і відображають поняттєву, предметну або функціональну подібність позначувальних явищ. Це слова пов'язані з одним і тим же фрагментом дійсності. Для прикладу, в лексико-семантичній системі будь-якої мови можна

виділити поле руху (переміщення), поле часу (темпоральне), поле погоди, розумової діяльності.

Теорія поля охоплює багато точок зору. В європейській лінгвістиці широкого розповсюдження набула концепція Й. Тріра, згідно якої мова являє собою силу, що формує мислення цілого народу.

Отже, лексико-семантичне поле характеризується зв'язком слів або їх окремих значень, системним характером цих зв'язків, що забезпечує безперервність смислового простору. Кожне поле – це своєрідна мозаїка слів, де кожне окреме слово має своє місце в лексико-семантичному просторі.

Лексико-семантичне поле має своє ядро і периферію. У ядрі містяться найважливіші слова, які пов'язані між собою сильними семантичними відношеннями й утворюють синонімічні, антонімічні і родо-видові групи. На периферії знаходяться функціонально менш важливі слова, які, як правило, належать і до іншого лексико-семантичного поля.

У межах лексико-семантичного поля виділяють *лексико-семантичні групи*. Так, скажімо, в темпоральному лексико-семантичному полі відокремлюють: 1) назви неточних часових відрізків (час, пора, період, епоха); 2) назви точних часових відрізків (година, день); 3) назви пір року (осінь, зима)...

У середині лексико-семантичної групи виділяють ще тісніше пов'язані семантичні об'єднання (лексико-семантичні категорії) – синоніми, антоніми, гіпоніми.

Синоніми – слова однієї й тієї ж частини мови, значення яких повністю чи частково збігаються. Синонімія відображає в мові властивості об'єктивного світу, через що вони є лінгвістичною універсалією.

За ступенем синонімічності синоніми поділяються на *абсолютні* (префікс - приставка) та *часткові* (вивіз - експорт). Відповідно до виконуваних функцій синоніми поділяються на *ідеографічні* або *семантичні* (гарний – чудовий - чарівний), *стилістичні* (говорити - патякати) і *змішані* або *семантико-стилістичні* (йти - плестися). Ступінь синонімічності слів тим вища, чим більше в них спеціальних позицій, в яких можуть нейтралізуватися їх, семантичні відмінності. Як правило, у працях присвячених антонімії говорять про антонімічні пари, однак нерідко трапляються антонімічні тріади (минуле – сучасне - майбутнє).

Розподіл слів за парадигматичними об'єднаннями – яскраве свідчення системної організації лексики. Підтвердженням цього є досвід укладання ідеографічних словників, серед яких одним із найдавніших (1852 р.) і найвідоміших є тезаурус Пітера Шпарка (Roget's Thesaurus of English words and phrases), де вся лексика поділена на 6 класів, 24 підкласи, 1000 тем, в межах кожної теми виділені лексико-семантичні групи і лексико-семантичні категорії.

Шутак Л.Б.

ПРИЧИНИ ВИНИКНЕННЯ ВТОРИННИХ НАЗВ У СУЧАСНОМУ УКРАЇНСЬКОМУ МЕДИЧНОМУ ДИСКУРСІ

*Кафедра суспільних наук та українознавства
Вищий державний навчальний заклад України
«Буковинський державний медичний університет»*

Особливістю мовлення працівників медичної галузі є те, що в ньому поєднуються як традиційні способи пізнання, так і сучасні методи й підходи. Медична галузь формувалася водночас зі становленням людини як особистості. Людина завжди залишалася об'єктом дослідження медицини. Першими ліками від хвороб були слова. Усе це й визначає споконвічний зв'язок між медициною і словом.

Метою нашого дослідження є з'ясування причин виникнення вторинних назв у сучасному українському медичному дискурсі. Для цього використовували методи порівняння-зіставлення, аналізу, синтезу, узагальнення.

Непростий розвиток української наукової мови спричинив складний процес творення термінів на іншомовній основі. Деякі галузі науки, зокрема й медична, отримали складну